

**Стаття щодо роботи короткочасного експерта "Реалістична та прозора бюджетна та податкова політика в Україні - подальші розробки експертної ради для України"
з 10 до 14 листопада 2014 р. в Києві**

Проект: "Підтримка реформи управління державними фінансами"

Значення політичного консультування

Комплекс складних та пов'язаних між собою економічних проблем ставить економічну політику перед необхідністю прийняття раціональних та компетентних рішень заради досягнення цілей, визначених суспільством та законодавством. Для цього, відповідальні за прийняття політичних рішень потребують науково обґрунтованого та неупередженого консультування. Така консультативна допомога повинна мати прикладний характер та пропонувати варіанти дій, реалізація котрих з політико-економічної точки зору була б можливою. Політико-економічне консультування набуло принципового значення, зокрема, внаслідок фінансово-економічної кризи. Насамперед - в країнах Європи, в котрих спотворення системи державних фінансів стало небезпечним. Тому в таких країнах, як напр. Португалія, Іспанія та Ірландія нещодавно були створені нові консультативні органи задля допомоги в подоланні таких проблем в економічній політиці.

Структура та організація політико-економічного консультування має принципове значення залежно від того, наскільки ефективно воно здатне підтримати економічну політику. При цьому найважливішим є чітке планування консультацій та ефективне розподілення роботи серед різних консультативних органів. Ефективне політико-економічне консультування можна здійснити, завдяки високому рівню його спеціалізації, з одного боку, та можливості отримання інформації політичного спрямування, - з іншого.

Ситуація з консультуванням в Україні

На фазі кон'юнктурного спаду, підсиленого ефектом торгівельних санкцій проти Росії, та під впливом геополітичного конфлікту на сході країни, перед новообраним урядом України постало складне завдання щодо впровадження базових реформ. Враховуючи складність цього завдання, роль ефективного та солідного консультування неможливо переоцінити; а за підтримки відповідальних за прийняття політичних рішень, таке консультування може стати значним внеском до реалізації успішної економічної політики.

В Україні існує висока потреба в політико-економічному консультуванні. Але загальне, інституційне політичне консультування зараз відсутнє. Більше того, консультування здійснюється на запит уряду або зацікавлених представників, тому за тривалістю та змістом воно має суттєві обмеження. Обробкою запитів займаються численні організації з політико-економічних консультацій. Але поруч з визнаними інституціями, такими, як напр. наукові комісії та комітети міністерств чи Національного Банку, Академія наук або Інститут економічних досліджень та політичних консультацій, існує багато інших, здебільшого,

невеликих консультаційних організацій. Постійно створюються нові інституції, часто - політично заангажовані, які використовуються для легітимізації певних політичних цілей та підтримки чиїхось вузьких інтересів. Відсутність консолідації та недостатня незалежність консультування покращує можливості впливу груп лобіювання. Це підриває неупередженість політико-економічного консультування, а його результати часто наводять на думку про те, що "хто платить, той і замовляє музику".

Розширення консультаційних пропозицій призводить до того, що консультаційні завдання та компетенції значною мірою дублюються, тому, попри високу професійну кваліфікацію консультантів, надання структурованих та ефективних консультацій стає неможливим. Оскільки політико-економічне консультування в Україні сильно фрагментоване, то перед відповідальними за прийняття політичних рішень постає нелегке завдання оцінки численних позицій експертів та вибору варіанту дій. Першим серйозним кроком у напрямку зниження складності процесу стало посилення співробітництва між консультаційними інституціями у 2002 р. З того часу представники банків, інститутів економічних досліджень, НБУ, комітетів та комісій міністерств, Академії наук, в рамках семінару, займаються розробкою погоджувального прогнозу. Такий прогноз публікуються Міністерством економіки України, але він не завжди віддзеркалює прогноз уряду.

Процес консультування не відбувається за якимись встановленими принципами. З одного боку, консультанти не мають права радитися з представниками уряду або - інших державних установ, тому перед консультантами постає складне завдання щодо отримання доступу до значущої інформації. З іншого боку, уряд не зобов'язаний давати публічну оцінку рекомендаціям, як слід діяти. Це означає, що консультувати доводиться в умовах недостатньої інформованості, а отримувач консультації користується її результатами вибірково.

З урахуванням високої потреби в реформуванні та - складного економічного довкілля, важливо підвищувати ефективність політико-економічного консультування через консолідацію пропозицій та створення міцних структур такого консультування. Крім того, слід подумати про залучення до роботи консультаційного органу, який, спираючись на свою важливу місію та законодавчу ініціативу, протягом тривалого часу, з критичної точки зору здійснював би політичне консультування та супроводження економічної політики. Звичайно, ефективність такого консультаційного органу принципово залежить від його концепції. На прикладі організацій консультування в Німеччині, нижче розглядаються:

- аспекти, які слід урахувати при створенні стратегічного консультаційного органу, та

- можлива структура політико-економічного консультування.

Політичне консультування в Німеччині на прикладі Німецької експертної ради

Понад 50 років Німецька експертна рада з оцінки загальноекономічного розвитку (SVR) є центральним консультуючим органом німецького федерального уряду. Раду було засновано 14 серпня 1963 р. за ініціативою тодішнього федерального міністра економіки Людвіга Екхарда. Основна причина створення ради полягала в тому, що побоювання інфляції змушувало прийняти надмірні вимоги профспілок щодо підвищення зарплат. В пошуках підтримки своєї позиції щодо проведення економічно обґрунтованої політики оплати праці, Людвіг Екхард звернувся до тодішнього федерального канцлера Конрада Аденауера з пропозицією про створення консультаційного центру (SVR). Попри сумніви канцлера, міністр економіки був впевнений у правильності своєї ідеї, і, відповідно Закону про створення експертної ради (SVRG), її було засновано. З того часу експертна рада консультує федеральний уряд по всіх напрямках економічної політики.

Законодавчим розпорядженням було створено нормативну базу діяльності експертної ради. У відповідності з нею, предметом діяльності ради стало "періодичне проведення експертизи загальноекономічного розвитку ФРН та допомога всім відповідальним політико-економічним інстанціям, а також - громадськості, у формуванні ними оцінок економічної ситуації (§1 SVRG)".

Принцип незалежного консультування

Принциповою передумовою діяльності експертної ради, як незалежного консультаційного органу, є неупереджене надання консультацій, без будь-якого зовнішнього впливу та з критичним ставленням до діяльності уряду. Принцип незалежності експертної ради двічі підкреслено положеннями законодавства. Згідно з ними, самі експерти, та експертна рада є незалежними у своїй діяльності (§1 та §3 SVRG). Незалежність від впливу політиків, зацікавлених груп або спілок підприємств забезпечується 1) віддаленням у просторі від отримувачів консультацій; 2) способом фінансування; 3) обранням членів експертної ради. Тобто, головний офіс SVR знаходиться не в Бонні чи Берліні, а в приміщеннях Федерального управління статистики у м. Вісбаден. Таким чином, вплив політиків та повсякденної політики на роботу експертної ради ускладнено. Фінансування роботи ради здійснюється федеральним коштом. Таке фінансування закріплене в статтях держбюджету країни, а тому не залежить від ухвалення уряду, що знаходиться при владі. При цьому слід зазначити, що члени ради за свою роботу отримують лише паушальну винагороду а також - компенсацію подорожніх витрат. Робота в експертній раді вважається діяльністю за сумісництвом, тому експерти і надалі можуть працювати за місцем основної роботи, яка залишається головним джерелом їхніх доходів.

Третім найважливішим елементом діяльності консультаційного органу є положення про обрання членів експертної ради. Таке обрання проводиться у суворій відповідності з законодавчими критеріями і гарантує, що рада може проводити необхідні експертизи та працювати не залежно від конфлікту

інтересів будь-кого. У відповідності зі згаданими критеріями, члени експертної ради повинні мати спеціальні науково-економічні знання та досвід роботи в економічних структурах. Рада має надавати консультації у широкому діапазоні. На практиці це означає, що цей орган має акумулювати знання з усіх напрямків економічної політики. Щоб експерти були неупередженими в своїй діяльності, їм, упродовж терміну членства в експертній раді, у тому числі - членства в раді у попередньому році, не дозволяється:

- (1) входити до складу уряду або законодавчих органів федеральної влади чи федеральної землі;
- (2) працювати на державній службі (за винятком професорів вищих шкіл або наукових співробітників економічних/соціально-економічних інститутів), та
- (3) бути представниками економічних/підприємницьких спілок або організацій роботодавців/найманих працівників.

Для формування виважених позицій, зокрема з резонансних соціальних питань та питань стосовно політики на ринку праці, в раді збираються представники різниці шкіл економічної науки. Крім того, за неписаним законом, кожен член ради "тяжіє" до позиції роботодавців та найманих працівників відповідно. Таким чином, експертній раді відомі позиції обох груп, аргументація котрих підлягає обговоренню.

До складу теперішньої експертної ради входять лише професори вищих шкіл, котрі представляють різні фахові напрямки економічної науки (таб. 1)

Таб. 1. Склад Експертної ради 2014 р.

Проф. Д-р Шмідт (Голова) (Директор Рейнсько-Вестфальського інституту економічних досліджень, фахові напрямки: Економетрія та економічна політика)			
Проф.Д-р Бофінгер (Проф. університету м.Вюрцбург Грошова та міжнародна економіка економічна політика)	Проф д-р Фельд (Проф. університету м. Фрайбург, Фінансові науки)	Проф. д-р Шнабель (Проф. університету м.Майнц Економіка фінансів)	Проф.Віланд (Проф. університету м.Франкфурт Монетарна)

Призначення та строк повноважень членів експертної ради

Призначення членів експертної ради відбувається за процедурою, закріпленою законодавством. Нею передбачено, що перед призначенням нових членів експертної ради, Федеральний уряд має заслухати пропозиції кандидатів. По-перше, тому, що члени ради у такий спосіб зможуть найкращим чином зрозуміти, на якій фаховій експертизі слід зосередити роботу ради. По-друге, таким чином можна уникнути ситуації, коли нормальній спільній роботі ради заважатиме новопризначена людина. Після заслухання, Федеральний уряд надає свої пропозиції Федеральному президенту щодо кандидатури, а

Федеральний президент затверджує кандидатуру новим членом експертної ради.

Строк повноважень членів експертної ради становить п'ять років, та може бути двічі подовжений, кожного разу на п'ять років відповідно. Але мінімальний строк повноважень не встановлений, тому вихід зі складу експертної ради можливий будь-коли. Місце експерта, що звільнилося, займається у відповідності з вищенаведеною процедурою; при цьому строк повноважень наступного/-их члену/-ів експертної ради закінчується після завершення п'ятирічного строку повноважень попередника. Тобто, за певних обставин, строк повноважень може бути меншим за п'ять років. Причина цього полягає в тому, що члени ради міняються в результаті ротації, тобто у певний момент вивільнюється лише одне місце. Таким чином забезпечується стабільна робота ради, а серйозних вад у її діяльності вдається уникнути.

Організаційна структура

До складу ради входять п'ять членів. Зі свого осередку вони обирають голову, строк повноважень котрого становить три роки з можливістю переобрання на ще один строк. Голова скликає засідання ради та веде їх. При голосуванні, голос голови мають таку саму вагу, як і голоси інших членів ради (таб. 2).

У своїй роботі рада отримує допомогу з боку наукового штабу. До складу останнього входять десять випускників вищих шкіл, з захищеною дисертацією/без дисертації, яких також призначають на цю посаду на 5-річний термін. Цим забезпечується наповнення роботи штабу новими знаннями та сучасними методами. Кожен науковий співробітник відповідає за певне коло завдань, виконання яких він організує, і підпорядковується керівництву через генерального секретаря. Останній відповідає за організацію роботи штабу.

Таб. 2. Організаційна структура SVR

Пошуком та підготовкою інформації, а також адміністративним керівництвом та роботою з громадськістю займаються співробітники федерального управління статистики. Тобто експертна рада з 25 співробітниками являє собою досить невеликий консультативний орган. Це спрощує процеси комунікації та прийняття рішень, а також не допускає непотрібного дублювання роботи.

Функції та завдання

SVR в рамках своєї роботи виконує різні функції, які тісно переплетені між собою. Експертна рада надає інформацію стосовно політико-економічних тенденцій та взаємозв'язків, вказує на хибні шляхи розвитку, котрі потребують впровадження реформ або політичних дій (інформаційна функція). В рамках консультативної функції, експертна рада (SVR) вказує та аналізує шляхи реалізації реформ або досягнення політичних цілей. При цьому консультування має здебільшого стратегічний та довгостроковий характер. Але консультації ради для уряду можуть стосуватися і короткострокових завдань. Аналітичні результати роботи SVR створюють легітимну основу дій політиків, відповідальних за прийняття рішень. Але на фоні двох інших функцій SVR, легітимаційна функція знаходиться в тіні. Оскільки SVR в своїй роботі є незалежною а в своїх наукових підходах - нейтральною, то результати її аналітичної роботи не обов'язково співпадають з планами окремих партій та політиків, тому не завжди можуть використовуватися з метою надання легітимності певним діям.

Для належного виконання покладених на неї державних завдань, SVR в листопаді кожного року публікує експертне заключення, в якому поруч з характеристикою загальноекономічної ситуації та видимої перспективи, більш детально висвітлюються різні напрямки економічної політики, викриваються хибні тенденції економічного розвитку та виробляються концепції (реформування) або стратегії покращення ситуації. Поруч з аналізом кон'юнктури в країні та за її межами, фіксованими складовими кожного щорічного експертного заключення є: фінансова політика, політика на ринку праці, європейська політика та соціальні гарантії. Додатково, в залежності від тематики політичних дискусій, приділяється увага іншим напрямкам, напр. енергетичній політиці або стабільності фінансових ринків. Аналіз розподілення доходів та майна проводиться кожні два роки.

Але федеральний уряд може скористатися послугами SVR і упродовж року. На запити федерального уряду, SVR надає детальний аналіз до політично важливих тем. В форматі спеціальних експертних заключень, SVR надає коротку оцінку питань, постановка котрих має специфічний характер.

Консультації експертної ради та оцінка нею економічної політики зорієнтовані на поставлені політичні цілі, які використовуються як мірило об'єктивності оцінки. Така "матриця поставлених цілей" (магічний чотирикутник) закріплена законом про SVR і містить чотири мети: (1) цінова стабільність, (2) високий рівень зайнятості, (3) зовнішньоекономічна рівновага, (4) адекватне економічне зростання (§2 SVRG). Завдання полягає в тому, щоб в умовах ринкової економіки намітити шляхи одночасного досягнення цих чотирьох цілей. Крім

того, для оцінки фінансово-грошової політики слугують фіскальні правила Пакту ЄС про стабільність та зростання, а також - державні зобов'язання.

Практична реалізація законодавчої ініціативи - порядок роботи та голосування

Роботу SVR організовано за фіксованою процедурою. Члени ради, які працюють за сумісництвом, збираються у приміщеннях SVR на регулярні засідання ради, як правило, від одного разу щомісяця до одного разу щотижня. Ці засідання слугують для обміну думками та інформацією, а також - стратегічного та тематичного планування завдань. Крім членів ради, на таких засіданнях присутні співробітники наукового штабу. Вони інформують членів ради про стан загальноекономічного розвитку в країні та за її межами, про роботу штабу та беруть участь у дискусії на рівноправній основі. На засіданнях також присутні представники адміністративного керівництва, відповідального за загальне організаційне планування.

Протягом року штаб - при співробітництві з членами ради - складає аналітичні документи з питань, постановка котрих має специфічний характер. Результати цієї аналітики входять до аргументаційної частини річного експертного заключення. При цьому організацію роботи штабу покладено на генерального секретаря.

Річне експертне заключення складається протягом вересня-жовтня. Починаючи максимум з жовтня, засідання ради проводяться майже щодня, тому члени ради в цей період знаходяться на місці майже цілодобово і на цей час звільняються від інших обов'язків. Теми річного експертного заключення чітко розподіляються. Кожен член ради організує роботу над одним чи кількома розділами за підтримки відповідальних за цю роботу співробітників наукового штабу.

Щоб отримати повноцінне уявлення щодо політико-економічних питань та забезпечити доступ до всієї важливої інформації, рада має право заслуховувати компетентних профільних міністрів та голову німецького федерального банку. Крім того, відбувається регулярний обмін інформацією з представниками великих економічних дослідницьких інститутів, профспілок та об'єднань підприємств. Усі теми також обговорюються на засіданнях ради.

Члени SVR в своїх річних звітах намагаються одноосібно представити результати та варіанти дій, щоб таким чином надати своїй точці зору найбільшій ваги. Якщо дійти згоди стосовно однієї точки зору не вдається, то існує можливість надати вотум меншості. Цей вотум знаходиться в компетенції відповідної ради. Члена ради визивають за прізвищем, і він має послідовно, спираючись на наукові дані, викласти свою позицію. Зміст вотуму меншості також обговорюється членами ради та наукового штабу, і врешті вставляється на відповідне місце до річного експертного заключення.

На кого спрямовані консультації?

Згідно з законодавством, консультації SVR спрямовані на інстанції, які несуть політико-економічну відповідальність, - федеральний уряд та федеральні міністерства, - а також на зацікавлені громадські інститути, з метою полегшення формування висновків усіма зацікавленими суб'єктами. Щоб була впевненість, що консультація знайшла адресата, важливо правильно обрати форму консультації, а також - спосіб її подання. Так, річне експертне заключення може бути передане в рамках прес-конференції федерального канцлера у присутності федерального міністра. За законом, федеральний уряд зобов'язаний упродовж восьми тижнів після отримання експертного заключення, дати йому письмову оцінку в щорічному урядовому економічному звіті. Крім того, одразу після передачі річного експертного заключення, представники SVR зустрічаються з представниками уряду і проводять першу дискусію за результатами консультацій.

Для того, щоб результати консультування SVR стали відомі широкій громадськості, SVR веде з нею активну роботу. Це - прес-конференції, інтерв'ю або виступи членів SVR у ЗМІ, Крім того в університетах проводяться публічні лекції та дискусії стосовно річних експертних заключень, а також - семінари на робочому рівні з представниками об'єднань та спілок. Крім того, на Інтернет-сторінці SVR є вільний доступ до всіх експертних заключень, звітів або аналітичних результатів.

Успіхи SVR в консультуванні

Упродовж всієї своєї історії SVR робила значний внесок у формування економічної політики Німеччини. Вже в перші роки свого існування SVR підтримала зміни в політиці формування обмінного курсу, висловившись за однозначний відхід від ухваленого в Бреттон-Вудсі режиму фіксованого обмінного курсу. Крім того, SVR в одному з перших своїх заключень розробила концепцію держбюджету, не залежного від кон'юнктури. Останніми роками ця концепція знайшла широке визнання. Так, у рамках фіскального договору ЄС були встановлені нові межі заборгованості, пов'язані з безкон'юнктурним, тобто структурним сальдо держбюджетів.

Успіхом нещодавнього минулого виявилось, по-перше, консультування федерального уряду під час проведення ним однієї з найширших реформ німецької соціальної системи та ринку праці - так званий сценарій (Agenda)-2010. Експертна рада розробила план з 20 пунктів, котрий було включено до процесу прийняття політичних рішень. Іншими заходами економічної політики, які було запроваджено під впливом консультування SVR були: реалізація програми видатків з урахуванням кон'юнктури заради більшого економічного зростання, як реакція на фінансову та економічну кризу 2008/2009 рр.; впровадження "боргового гальма", яке обмежує реструктуровану заборгованість держбюджету на 0,5% ВВП, що зробило обсяг заборгованості меншим за максимальні нормативні показники фіскального договору.

Окрім стратегічних успіхів консультування, робота SVR регулярно проявляється на політичному рівні. Результати прогнозу кон'юнктури являють собою базу для розробки загальноекономічного прогнозу федерального уряду. Крім того, SVR складає прогноз податкових надходжень, який рада презентує на засіданнях робочої групи "Оцінка податкових надходжень", котрі проходять кожні півроку. Зустрічі цієї робочої групи організує Федеральне міністерство фінансів. На цьому заході збираються представники міністерств, економічних дослідницьких інститутів, Федерального банку, Федерального управління статистики, а також - федеральних земель та органів місцевого самоврядування для обговорення динаміки податкових надходжень та спільної розробки податкового прогнозу для федерального уряду.

Завдяки своєму прямому, а через громадськість - і непрямому впливу на політику, рада виступає в якості "коректору" політичних рішень та відіграє значну роль у формуванні стратегії економічної політики. Її видатне положення дозволяє яскраво презентувати результати консультацій та донести свою інформацію до всіх важливих політичних суб'єктів. 50-річна історія SVR, а також її минулі та теперішні успіхи підкреслюють важливе значення такого консультативного органу тривалої дії для формування серйозної та прозорої економічної політики.

Інші консультативні органи Німеччини

Та експертна рада є лише одною ланкою в ланцюгу компетентного та ефективного політичного консультування. Окрім неї існує цілий ряд інших консультативних органів, які також, спираючись на законодавство, проводять політичне консультування. Завдяки спільним діям усіх суб'єктів консультування, створюється можливість всебічного та консолідованого консультування економічної політики (таб.3). Найважливішими консультативними органами є економічні дослідницькі інститути, комітети міністерств, комісія з питань монополій та експертна рада з питань довкілля.

Економічні дослідницькі інститути переслідують такі самі цілі, як і SVR, надаючи свої консультації по широкому колу питань економічної політики. За дорученням федерального уряду, частина таких інститутів, в результаті співробітництва, кожні півроку складає загальний економічний діагноз. Цей діагноз містить аналіз та прогноз економічного розвитку в світі та в Німеччині, котрі вважаються рекомендаціями для перспективних планів федерального уряду, а також слугує базою для формулювання політико-економічних рекомендацій. Таки чином, загальний економічний діагноз є важливою опорою політичного консультування на науково-економічній основі в Німеччині.

Таб. 3. Структура політико-економічного консультування

Органи консультування	Напрямки економічної політики						
	Кон'юнктура	Зовн. економіка	Державні фінанси	Ринок праці	Соціальне забезпеч.	Конкуренція	Довкілля
SVR	[Red bar]						
Екон.дослідн.інститути	Загальний економічний діагноз					[Red bar]	
Комітет Мінекономіки	[Red bar]						
Комітет Мінфіну			[Red bar]				
Комісія з пит. Монополій						[Red bar]	
SVR з питань довкілля							[Red bar]

Інші консультативні органи працюють у більш вузьких тематичних напрямках. Наприклад, процеси консультування в комітетах міністерства економіки та міністерства фінансів прямо зорієнтовані на компетентних міністрів та спрямовані на надання їм підтримки з усіх питань економічної та фінансової політики відповідно. В галузі політики конкуренції, особливого значення набуває консультування з боку комісії з питань монополій. Законом перед нею поставлено завдання регулярно консультувати федеральний уряд з питань політики конкуренції, конкурентного права та регулювання конкуренції. У цьому форматі, комісія займається аналізом концентрації підприємств та розвитку конкуренції в Німеччині. Подібне вузькотематичне консультування пропонує експертна рада з питань довкілля, а з 2014 р - експертна рада з питань споживачів. Ці консультативні органи в своїй роботі зорієнтовані на відповідні міністерства, а своєю концепцією та методами роботи нагадують SVR.

Вимоги до політико-економічного консультування в Україні

Добре структуроване, більш інституційно консолідоване політико-економічне консультування, зорієнтоване на потреби отримувача консультацій, має принципове значення для досягнення політико-економічних цілей, підтримує концепції та реалізацію проектів реформування в політичному аспекті. Завдання консультативних організацій полягає в тому, щоб, збираючи та оцінюючи інформацію, пропонуючи варіанти дій, полегшити політичним суб'єктам пошук політичних рішень в сильно ускладнених економічних умовах.

Для підвищення ефективності консультування в Україні важливо поліпшити організацію політико-економічного консультування. Для цього слід зробити багато кроків: по-перше, продовжити консолідацію в галузі політичного консультування з метою посилення співробітництва між експертами та консультативними інституціями, та сконцентрувати проведення експертиз в робочих групах та органах консультування. При створенні міцних консультативних структур та процесів слід зважити на чітке розподілення роботи та повноважень серед органів консультування, щоб уникнути дублювання повноважень. При теперішній структурі політичного

консультування, політики, відповідальні за прийняття рішень, стоять перед довгим та складним вибором одного з численних експертних рішень та варіантів дій. Консолідація консультування призведе до необхідності вибору одного з небагатьох варіантів політичного розвитку, а це дозволить приймати політичні рішення більш ефективно. Те ж стосується фінансування, яке можна було б зосередити на небагатьох, та більш вагомих консультаційних органах, підтримавши таким чином більш високу якість консультування.

В рамках консолідації, слід подумати про наступний крок - створення консультаційного органу, який за важливістю свого значення та функцій був би схожим на Німецьку експертну раду (SVR). Завдяки такому всеохоплюючому, стратегічно спрямованому та, насамперед, незалежному консультуванню можна позбавитись вищезгаданих недоліків політико-економічного консультування в Україні. Для успішної реалізації такого проекту потрібна повна політична підтримка. Завдання урядового консультування полягає в критичній та неупередженій оцінці політики, а тому вимагає від політиків, відповідальних за прийняття рішень, волі та здатності до сприйняття критики та ділового ставлення до неї.

Таб. 4. Концептуальні ознаки органу консультування

Критерії	Організація консультування		
Залежність	залежна		незалежна
Фінансування	приватна		державна
Підхід	міждисциплінарний		науковий
Призначення	замовником		Членами ради
Трудові відносини	Основна робота		робота за сумісництвом
Строк повноважень	обмежений		необмежений
Позиції експертів	одна		декілька
Право публікації	отримувач консультації		Консультанти
Адресати	політика		громадськість
Функція	легітимаційна	інформаційна	консультаційна

Для того, щоб діяльність такого консультаційного органу була спрямована на потреби та можливості України, необхідно, розробити концепцію, залучивши представників сторін - учасників (політиків, науковців та економічних дослідників). В рамках розробки концепції, слід з'ясувати питання законодавчої ініціативи, вибору членів консультаційного органу та функцій консультування, в також - політико-економічні цілі, на які орієнтуватиметься консультування (Таб.4). При цьому необхідно обов'язково прослідкувати, щоб ця інституція, з метою забезпечення консультування на нейтральній та науковій основі, була незалежною в своїй діяльності.

Реалізація цього проекту та створення стійких консультаційних структур та процесів може не тільки зробити вагомий внесок в прозору та реалістичну

економічну політику та значною мірою підтримати реформи новообраного уряду України. Це б забезпечило зацікавленій громадськості більш цілеспрямований доступ до інформації, а також - роз'яснення заходів, спрямованих на досягнення політико-економічних цілей. Більш інтенсивне залучення громадян до політичних процесів є одним з основних принципів демократії, який допомагає громадянам брати на себе політичну відповідальність та більше довіряти уряду та державним установам.